

J O H A N N E S H A R T L

ZKRÁTKA MODLITBA

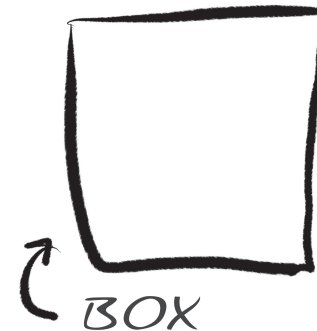
kurz pro samouky

ÚVOD CESTA TVÉHO ŽIVOTA

Život je „něco víc“. A každý člověk to tak nějak tuší. Život, to je zprvu to, co lze vidět a čeho se lze dotknout. Slunce. Auto. Lasagne. Pravá ruka. Vítr ve vlasech. Lidé venku před oknem. Celý život je plný věcí, osob a událostí. Ale to mluvím jen o tom, co je vidět.

Všechno to teď označím jako „box“. Myslím tím celý rámec, v němž se odehrává náš běžný život.

Také zvířata jedí, spí a pobíhají kolem. A jsou v zásadě spokojená, pokud tedy mají dostatek potravy a nějakého partnera, aby se mohla rozmnožovat. Člověk je v tomto ohledu jakousi zvláštní výjimkou. Jako jediný živočich tuší, že je i něco víc. Že existuje jakýsi

hlubší smysl, skryté tajemství, vyšší dimenze bytí. A právě na tuto dimenzi si chce posvítit tato kniha: pokusí se ji nějak uchopit a proniknout do hloubky.

Postupovat budeme velice prakticky. Každá kapitola nám naznačí další krok do světa, který není vidět, do té velké a fascinující skutečnosti vně „boxu“. Nabízí se tu dvanáct podnětů na dobrodružnou cestu do života, který se prostě do žádné škatule nevejde.

VNĚ BOXU

Ale přejděme k praxi. Nejprve však malá prosba o prominutí: Používám tu důvěrné oslovení ve druhé osobě singuláru. Doufám, že to nikomu nebude vadit. Coby autor se s tebou, čtenáři, chystám provést jistý pokus: Vezmu tě za ruku a ukážu ti kroky, které sám den za dnem podnikám už po mnoho let. Rád bych to udělal osobním a zcela prostým způsobem, a proto se tě odvažuji oslovovat takto napřímo.

Přemýšlejme o životě. Žijeme na této zemi pár desítek let a pak je konec. Odkud přicházíme? Kam jdeme? A jaký to má vůbec smysl? Otázky, které si mnoho lidí nikdy nepoloží, ale jakmile v nás jednou procitnou, nedají se umlčet lacinými frázemi. Jak ale zjistit, odkud se vůbec bere naše existence a k čemu je dobrá?

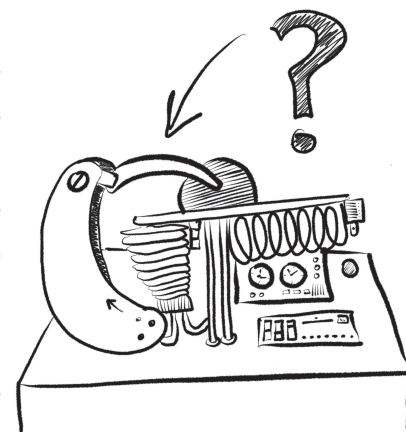
Snad by to mohlo jít, pokud...

Ano, kdy vlastně?

Představ si přístroj, kterému nerozumíš. Nějaké šrouby, páčky, ručičky, pružiny, ale není z toho moc poznat, k čemu vlastně slouží. Lze se ho dotknout, pozorovat ho, poslouchat jeho chod. Z toho však nemusí být jasné, kvůli čemu byl sestrojen.

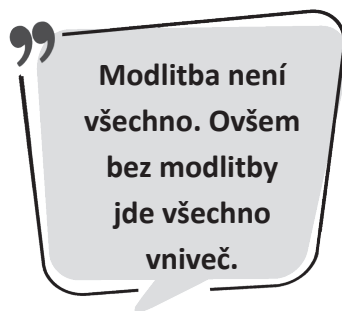
Chceme-li vědět, jak má fungovat nějaký technický přístroj, klademe si otázku, k čemu byl vyroben, jaký má smysl, k čemu tu je. V případě nejasností by to měl vědět aspoň jeho vynálezce, vždyť ten ho přece za nějakým účelem vymyslel.

Totéž platí o nás lidech.

Žiješ. To, že existuješ, není dílem náhody ani rozměru tvých rodičů. Vždyť i oni se tu ocitli jen díky tomu, že už existoval někdo před nimi. A zrovna tak i kyslík nebo gravitace. Odkud to vše ale pochází? Smysl samotného života, ano, smysl celého světa stojí a padá s toutéž otázkou jako u onoho zvláštního přístroje: Proč vůbec existuje něco, a ne nic? A za jakým účelem to vzniklo? Otázka po smyslu vede nevyhnutelně k otázce po „vynálezcích“ – tvůrci nás lidí a celého vesmíru.

Smysl všeho se objasní teprve tehdy, poznáme-li toho, který to vše stvořil. Když říkám, že ho poznáme, nemyslím tím jen, že si o něm něco přečteme. Mám na mysli skutečný, přímý kontakt. A pro takové osobní poznávání existuje i odborný termín – modlitba.

A všechno, opravdu všechno se v životě změní, když to s ní začneme myslet vážně. Zní to jako odvážný příslib. Je to ale něco, co se znovu a znovu uskutečňuje v mém vlastním životě i v životech stovek dalších lidí, s nimiž jsem na cestě.

Tyto řádky píše někdo, koho se to osobně dotýká. Je tomu už skoro dvacet let (od roku 2005) kdy vedeme s mou ženou Juttou „Dům modlitby“ v německém Augsburgu. Naším heslem je „Modlíme se dnem i nocí“ (*Night and day we pray*): Modlitba u nás opravdu neutichá dnem i nocí, a to po 365 dní v roce, 24 hodin denně. Každopádně po takové době už by mělo jít o tomto dobrodružství s Bohem leccos sdělit.

Tato kniha však nemá pojednávat o Domě modlitby, nýbrž o běžném životě. Všechna uvedená cvičení fungují uprostřed normální všednodennosti, nejen v klášteře, nejen v nějakém domě modlitby či na pustém ostrově.

V evangeliích najdeme jen jediné místo, kdy Ježíšovi učedníci prosí svého Mistra, aby je něco naučil. Co by to tak mohlo být? Chtěli se snad od Ježíše dozvědět, v čem spočívá tajemství jeho láskyplného vyzařování? Nebo jak dosáhnout trvalého míru ve světě? Anebo čím to, že dokáže uzdravovat tolik nemocných? Mě osobně by například velice zajímalo, jak to Ježíš udělal, když proměnil vodu ve víno. Jelikož umím ocenit sklenku dobrého bordeaux, považoval bych takovou otázku za velice užitečnou.

Učedníci však Ježíše prosili o jedinou lekci, a sice: „Nauč nás modlit se“ (Lk 11,1). Proč právě tato otázka? Na Ježíšově modlitebním životě muselo být něco tak přitažlivého, že tomu chtěli přijít na kloub.

A také asi viděli na jeho životě, jaký vliv má modlitba na všechno ostatní, co dělal. Bez modlitby vlastně nedělal vůbec nic.

Zajímavá je Ježíšova odpověď. Ježíš je totiž skutečně naučil se modlit. Mohl taky říct: „To se nedá naučit, je to prostě dar: buď ho člověk má, nebo nemá.“ Pak by to bylo něco jako charakterová vlastnost. Buď bychom byli od narození zbožní, nebo spíš „bez duchovního nadání“.¹ Nikoli, modlitba je evidentně něco, co se lze naučit! Ovšem přestože učedníci putovali s Ježíšem už tak dlouho, nezdá se, že by se automaticky uměli modlit. Je to tedy nepochybně něco, čemu se musíme učit; něco, v čem můžeme růst.

Tato kniha ti chce pomoci, aby ses modlit naučil. Jde o jakýsi „kurz pro samouky“, a to jednoho z veledůležitých životních předmětů (možná i toho nejdůležitějšího). Nepůjde o žádné teorie, ale o souvislosti modlitby se všemi aspekty naší lidské existence – a také s tím, jak se náš život může kompletně proměnit.

Otevírá se před tebou tvoje životní cesta, ten největší poklad a to nejkrásnější tajemství. Ale pozor: pak už nezůstane nic jako dřív!

1 Dosl. „nábožensky nemuzikální“: tak se o sobě vyjádřil filozof Jürgen Habermas ve svém projevu při předávání *Mírové ceny německých knihkupců* v roce 2001.

1 NIC

Nic.

Cítím, že levá kapsa u kalhot je nějak podivně prázdná. Něco v ní chybí. A nemusím do ní pořád sahát, abych na něco reagoval. Nehrozí, že by v příštích dnech něco zabzučelo či zazvonilo: V kapse kalhot totiž nic nemám. Nemám tu ani mobil, ani internet, ani žádnou práci! Vypadá to skoro jako odvykácí kúra.

Poslední dny byly tak plné: rozhovory, pracovní schůzky, práce na projektech, rozhodování. Jsem teď vytržen z tolika témat, která ještě před pár hodinami vyplňovala celou mou mysl. Nyní už půl hodiny sedím v autě..., úplně sám – a bez všech elektronických vy-možeností, které mi jindy připadají tak nepostradatelné.

První pozorný pohled z okna auta. Je květen, kolem ubíhají zelené louky a pastviny... a vnucuje se otázka, co se tu vlastně dá celý den dělat, když člověk není kráva. Čtyři dny v Allgäu, daleko od civilizace. Zatažená obloha, slabý déšť. Od vesnice k vesnici čím dál větší venkov... Že vůbec existuje tak rozlehlý kraj, daleko stranou všeho dění! Spousta vesniček se jmény,

která jsem v životě neslyšel. Moc se tu toho asi neděje. Vlastně zhola nic.

Teprve když otočím klíčem v zámku a vstoupím do bytu, který jsem si pronajal, dolehne to na mě plnou silou. Budu tu trávit celé čtyři dny. Jak jsem vůbec mohl na takový nápad přistoupit? „Zkus prostě jednou nic nedělat,“ tak mi to poradil jeden dobrý kamarád. Hmm... Zajímavá myšlenka. Ale co přesně to „nic“ znamená? Jen číst a psát? Ne, vůbec ne. Promyslet si, o co mi v životě jde? Ne, to také ne. Toulat se a objevovat místní přírodu? Ani to ne. Jak prosím?! Vlastně to nelze uchopit. A přece mě to nějak láká... Ano, vlastně proč ne?

Ovšem náhle se mě při tom pomyšlení zmocňuje strach. Je to něco tak nezvyklého, zvlášť když jsem dost aktivní člověk. Prostě vůbec nic nedělat? S nikým? A zůstat pár dní úplně bez podnětů? Jsem zvyklý, že u mě se pořád něco děje. A když už se nic neděje, pak si najdu, co dělat. Jsem ten typ, který si na pláž přinese štos knih; který využije každý prostor, aby přinejmenším něco plánoval. (Třeba jak zachránit svět...)

Ted' ale sedím na pohovce a zírám do allgäuského NIC. Pocit je to zvláštní. Ticho je tady tak hutné, že by se dalo krájet, a všechno prostupuje. K tomu červenavé, zpola osvětlené mraky na podvečerní obloze. Míjí první hodina. Medová žluť pozdního světla zbarvuje zdi protějšního domu.

To ticho skoro bolí. Vůbec nevím, jak ty čtyři dny přežiju. Čtyři dny naprostého NIC. Ale kdo ví, co všechno ještě objevím. Cítím se asi jako Neil Armstrong, když udělal první krok na Měsíci. Neprobádaná krajina... A tušení, že by tu na mě mohlo čekat něco velkého.

NIC. Co se vlastně děje, když se nic neděje? Odřekli schůzku. Kámoš nakonec nepřijde. Práce je hotová rychleji, než jsem čekal. Tam, kde jsem měl předtím záznam v diáři, zeje bílá stránka.

Co se děje, když se neděje NIC? Většinou si rychle najdeme, co by se dalo dělat. Dát pizzu do trouby, vyřídit nějaký e-mail či naléhavou domácí práci... Nebo jen prostě zapnout televizi. Ticho, NIC, je totiž něco zvláštního. Honem sluchátka na uši, kromě toho ještě letmo zkontrolovat Facebook. Nebo někomu zavolám, protože být sám je takové... Proč vlastně? Je to snad strach z ticha, ze samoty? Co je tak špatného na tom, když pro jednou nebude NIC? Co potom?

OBSAH

Úvod: Cesta tvého života	5
1 Nic	11
2 Tajemství	21
3 Tady a teď	31
4 Vnímání	39
5 Tělo	51
6 Různé dimenze bytí	61
7 Pohledy	77
8 Kapitulace	91
9 Rušný provoz	105
10 Scénář	119
11 Boží hlas	139
12 Rytmus 168	155
Závěr: Sychar, rok 32 po Kristu	169